כ הרא״ש בְּפֶרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין (סי׳ ח) בְּשֵׁם ר״י. ל שַׁבָּת ז׳ (ע״א).

שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה * וּמִתְקַצְּרִים (כה) בְּקָצָתָן וְאֵין בָּהֶם שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם אָרְכָּן לְאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי הֵם רְשׁוּת הָרַבִּים: ט כמבואות הָרְחָבִים (ט) (כו) * שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת וּשְׁלִישׁ * וּשְׁנֵי רְאשֵׁיהֶם מְפֻלָּשִׁים לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא רָחָב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, (כז) * יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים: י לְכָל דָּבָר שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אִם אֵינוֹ גָּבוֹהַּ (שְׁלֹשָׁה) טְפָחִים, (כח) אֲפִלּוּ הֵם קוֹצִים אוֹ צוֹאָה שֶׁאֵין רַבִּים דּוֹרְסִין עֲלֵיהֶם, חֲשׁוּבִים כְּקַרְקַע וְהֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים. (כט) וְאִם הוּא גָּבוֹהַּ שְׁלֹשָׁה, וּמִשְּׁלֹשָׁה עַד תִּשְׁעָה וְלֹא

בֵּאוּר הַלָּכָה

וְכֵן כָּתְבוּ הַחַיֵּי אָדָם בְּכְלָל מ״ט סָעִיף י״ג וְהַבֵּית מֵאִיר בְּסִימָן שס״ד, עַיֵּן שָׁם. וְדַע עוֹד דְּאַף שִׁיטַת רַשׁ״י הַנַּ״ל שֶׁפּוֹטֵר דְּבָעֵינַן שִׁשִּׁים רִבּוֹא, יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה טוֹבָא לְדִינָא, דְּיֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים שֶׁנָּקְטוּ דָּבָר זֶה בְּפִשׁוּטוֹ, וְיֵשׁ מִן הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהִסְבִּירוּ לְדִבְרָיו בְּאֹפֶן אַחֵר, וְאַעְתִּיק אֶת לְשׁוֹנָם מִפֵּשׁ, וְזֶה לְשׁוֹן הָרִיטְבָּ״א בְּעֵרוּבִין נ״ט (ע״א): רַשׁ״י ז״ל אֵינוֹ מַצְרִיךְ שֶׁיִּתְיַשְּׁבוּ בְּעִיר שִׁשִּׁים רִבּוֹא אֶלָּא שֶׁיִּכָּנְסוּ בָּהּ שִׁשִּׁים [רִבּוֹא], כְּאִלּוּ הַבְּרִכּוֹת וְהָעֲיָרוֹת שֶׁהֵם פְּתוּחִים לִמְקוֹמוֹת הָרְבֵּה וּרְגִילִין בָּהּ סוֹחֲרִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם, וְתַדַּע שֶׁאַף יְרוּשָׁלַיִם לֹא הָיוּ בָּהּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא תָּדִיר וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בָּהּ מִשּׁוּם רְשׁוּת הָרַבִּים אֶלְמָלֵא דַּלְתוֹתֶיהָ נְעֻלּוֹת בַּלַּיְלָה, וּמַעֲתָה, כֹּל שֶׁבִּתְחִלָּתָהּ נִתְיַשְּׁבָה כִּבְרָכִים וּשְׁוָקִים גְּדוֹלִים לִהְיוֹת רוֹכְלָת הָעַמִּים, זוֹ הִיא שֶׁל רַבִּים. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּכְעֵין זֶה כָּתַב גַּם כֵּן הָרִיאַ״ז וְהֶבִיאוֹ הַשֻּׁלְחָנֵי גְּבוֹרִים בְּפֶרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מְבוֹאוֹת שֶׁל כְּרָכִים הַמְפֻלָּשִׁין חוּץ לָעִיר מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה וּרְחָבִין שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וְהֵן מַעֲבָר לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא כְּדָרְךְ הַכְּרָכִים שֶׁכָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין שָׁם, הֲרֵי הַמְּבוֹאוֹת הַלָּלוּ רְשׁוּת הָרַבִּים גְּמוּרָה הֵן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהִנֵּה הָרַמְבַּ״ן וַ״ל בְּחִדּוּשָׁיו עַל עֵרוּבִין (נט.) הִקְשָׁה גַּם כֵּן עַל בַּעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת וְרַשׁ״י בְּעַצְמוֹ שִׁיטָה זוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מִדְּקָאָמְרִינַן מִדְּבָר בְּזִמְן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל שָׁם הֲרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים וּבְזִמַּן הַזֶּה כָּרְמֵלִית, מִכְּלָל דְּעִיר וְאִסְטַרְטָיוֹאוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם שִׁשִּׁים רִבּוֹא הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים, כֵּיוָן שֶׁהַדְּרָכִים כְּבוּשִׁין וּבְנֵי אָדָם עוֹבְרִין בָּהֶם, דְּטֶעֱמָא דְּמִדְּבָר מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה וְלֹא מְצוּיָנֶת לַיְלֵךְ בָּהּ לְשׁוּם מָקוֹם וְדַמֵּי לְבִקְעָה שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד לְשַׁבָּת, וְרַשׁ״י עָצְמוֹ כָּתַב שָׁם: מִדְּבָר בִּזְמַן הַזֶּה אֵין מָקוֹם הִלּוּךְ לְרַבִּים דְּהוֹלְכֵי מִדְבָּרוֹת לֹא שְׁכִיחִי, וּמִגַּוֵּה דִּדְרָכִים וַעֲיָרוֹת דִּשְׁכִיחִי אַף עַל גַּב דְּלֹא הָוֵי תֵּשַׁע שִׁשִּׁים רִבּוֹא. וְשָׁמַעְתִּי מִפִּי הָרִאשׁוֹנִים לוֹמַר שֶׁהָאִסְטַרְטָיָא שֶׁהִיא כְּבוּשָׁה חוּץ לָעֲיָרוֹת וְהוֹלְכִים מִמֶּנָּה מֵעִיר לְעִיר וּמִמְּדִינָה לִמְדִינָה עַד סוֹף כָּל הָעוֹלָם, אֵין מְדַקְדְּקִין בָּהּ בְּעוֹבְרִין עָלֶיהָ שִׁשִּׁים רִבּוֹא, דְּהָא כְּלֵי עֶלְמָא הִיא, אֲבָל בְּתוֹךְ הָעִיר אֵין שָׁם רְשׁוּת הָרַבִּים בְּלֹא שִׁשִּׁים רִבּוֹא, דְּהֲוֵי כְּדִגְלֵי מִדְבָּר [וְסֵיְם שָׁם, דְּלִדְעָתוֹ גַּם זֶה אֵינוֹ מַחֲזִיר וְכוּ׳, וְסוֹף דָּבָר אֵין לָנוּ אֶלָּא מַה שֶּׁמְּזַכֵּר בַּמַּלְמוּד, שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וּמְפֻלָּשׁ מִשְּׁנֵי רָאשֵׁיהֶן וְכוּ׳]. וְזֶה לְשׁוֹן חִדּוּשֵׁי הַרַ״ן בְּשֵׁם הָרַא״ה עַל מַה שֶּׁאָמַר בְּגְמָרָא 'כָּאן בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּמִדְבָּר וְכוּ׳, כָּתַב שָׁם בְּתֵרוּץ הַשֵּׁנִי דְּאַקְשֵׁה לוֹמַר דִּבְאוֹתוֹ זְמַן אֲפִלּוּ שְׁאָר מִדְבָּרוֹת שֶׁהָיָה לָהֶם דֶּרֶךְ לְשָׁם לְאוֹתוֹ מִדְבָּר הָוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים, דְּאַף עַל גַּב דְּפָרַשׁ רַשׁ״י וּבַעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת דְּלֹא הָוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא שֶׁל שִׁשִּׁים רִבּוֹא, לְאוֹ דְּבָעֵינַן שִׁשִּׁים רִבּוֹא אֶלָּא שֵׁשׁ כָּאן דֶּרֶךְ לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, כְּלוֹמַר שֶׁהָיָה רְגִילִין לַיְלֵךְ שָׁם אֲנָשִׁים רַבִּים תָּדִיר כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְכֵן הֲרֵי הָיוּ הַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת שֶׁל שִׁשִּׁים רִבּוֹא וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ כֻּלָּם כָּאן בְּדֶרֶךְ כְּאָחַד. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. [וְדַע, דִּבְדִבְרֵיהֶן מִתְרַצִּין לְשִׁיטָה זוֹ אַמַּאי אָמְרוּ בַּגְּמָרָא לְעֵנְיַן מְקוֹשֵׁשׁ דְּמַעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הָוֶה, הֲרֵי בְּוַדַּאי לֹא עָשָׂה הַמַּלְאָכָה בִּפְרִסּוּם בִּפְנֵי כֹל רַק רָחוֹק מִן הַמַּחֲנֶה, מִדְּכְתִיב (במדבר טו לב) 'וַיִּמְצְאוּ', וּבְוַדַּאי לֹא הָיָה שָׁם הַשִּׁשִּׁים רִבּוֹא יִשְׂרָאֵל, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַא״ה נִיחָא]:

ח * וּמִתְקַצְּרִין בְּקָצָתָן וְכוּ׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כה) בְּמַה שֶּׁכָּתְבְנוּ דְּאֲפִלּוּ אִם אֵין בְּכָל מָשָׁךְ הַמְּבוֹי וְכוּ׳. דִּין זֶה נוֹבֵעַ מִמַּגִּיד מִשְׁנֶה (פי״ד ה״א) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג א ג), וְלֹא הִזְכִּיר כָּאן שִׁיְּהֵא מְפֻלָּשׁ מִשְּׁנֵי צְדָדָיו לִרְשׁוּת הָרַבִּים, מַשְׁמַע לְכאוֹרָה דַּאֲפִלּוּ אִם רַק מִצַּד אֶחָד מְפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים גַּם כֵּן שָׁם רְשׁוּת הָרַבִּים עָלֶיהָ, כֵּיוָן שֶׁנִּמְשָׁךְ לְאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים בּוֹקְעִין בּוֹ, דְּמֵי שָׁרוֹצֶה לְכַנֵּס מַרְשׁוּת הָרַבִּים לַמְּבוֹי הוּא צָרִיךְ לַעֲקֹם דַּרְכּוֹ, וְכֵן מֵירֵי כְּשֶׁהַמְּבוֹי הוֹלֵךְ לְאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וְהוֹלְכִין דֶּרֶךְ מְבוֹי זוֹ לְהָדְיָא לְרְשׁוּת הָרַבִּים הָאַחַר שֶׁכְּנָגְדּוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ שָׁם רְשׁוּת הָרַבִּים גַּם עַל הַמְּבוֹי: י (כח) אֲפִלּוּ הֵם קוֹצִים וְכוּ׳. דְּכָל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, קַיְמָא לַן דְּאֵינָהּ חוֹלֶקֶת רְשׁוּת לְעַצְמָהּ, וּבָטֵל לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים: (כט) וְאִם הוּא גָּבוֹהַּ שְׁלֹשָׁה וְכוּ׳. דְּאָז אֵין רַבִּים יְכוֹלִין לִדְרֹס עָלָיו מִצַּד גָּבְהוֹ, נַפְקָא מִכְּלָל רְשׁוּת הָרַבִּים, וְלִכְלַל רְשׁוּת הַיָּחִיד לֹא בָּא עַד גָּבְהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְנָתְנוּ עָלָיו חֲכָמִים שָׁם כַּרְמְלִית שֶׁהוּא רְשׁוּת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהָרִיטְבָּ״א: ח (כה) בְּקָצָתָן וְכוּ׳. טָעוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לוֹמַר: (כו) 'בְּקָצָתָן אוֹ שֶׁאֵין בָּהֶן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וְאָרְכָּן לְאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵם רְשׁוּת הָרַבִּים'. וּבְאוֹר הַדְּבָרִים הוּא, דְּמִתְחִלָּה כָּתַב לְעִנְיַן מְבוֹי שֶׁמִּתְקַצֵּר בְּמִקְצָתוֹ, (מ) וְאַחַר כָּךְ הוֹסִיף עוֹד דַּאֲפִלּוּ אִם אֵין בְּכָל מָשָׁךְ הַמְּבוֹי שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאָרְכּוֹ לְאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וּמְפֻלָּשׁ לוֹ וְרַבִּים (מא) בּוֹקְעִים בּוֹ, הֲרֵי הוּא כְּחֶלֶק מִמֶּנּוּ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה. וּמִדְּלֹא פֵּרֵשׁ הַמְחַבֵּר שִׁיעוּרָא, מַשְׁמַע (מב) דַּאֲפִלּוּ אִם הַמְּבוֹי קָצָר הַרְבֵּה וְאֵין מַחֲזִיק אֲפִלּוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, גַּם כֵּן הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים לְדַעָה זוֹ: ט (כו) שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת וּשְׁלִישׁ. סְבִירָא לְהוּ דִּבְשִׁעוּר זֶה (נ) גַּם כֵּן נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְרַבִּים קָצָת, וּמַהֲנֵי כְּשִׁנֵּי רָאשָׁיהָ מְפֻלָּשִׁין לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁיִּתְחַשֵּׁב גַּם מָקוֹם זֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה: (כז) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים. דְּכֵיוָן דִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּמוּרָה יֵשׁ בְּשֵׁנֵי רָאשֶׁיהָ (נא) וּבוֹקְעִין בָּהּ רַבִּים וּמְהַלְּכִין מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים דֶּרֶךְ הַמְּבוֹי, נִמְצָא דְּהֲוֵי תַּשְׁמִישׁ דְּרַבִּים גַּם בְּזוֹ הַמְּבוֹי, וְחָשׁוּב כִּרְשׁוּת הָרַבִּים עַצְמָהּ. וְהָא דִּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן שס״ד דְּמְבוֹי הַמְפֻלָּשׁ בִּשְׁנֵי רָאשָׁיהָ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אֵין דִּינוֹ כִּרְשׁוּת הָרַבִּים, מַיְרֵי כְּשֶׁאֵין רָחָב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, אוֹ דְּמֵירֵי א]כְּשֶׁהַמְּבוֹי מְפֻלָּשׁ מִשְּׁנֵי צְדָדִין (נב) לִרְחַב רְשׁוּת הָרַבִּים דְּאֵין רַבִּים בּוֹקְעִין בּוֹ, דְּמֵי שָׁרוֹצֶה לְכַנֵּס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לַמְּבוֹי הוּא צָרִיךְ לַעֲקֹם דַּרְכּוֹ, וְכֵן מֵירֵי כְּשֶׁהַמְּבוֹי הוֹלֵךְ לְאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וְהוֹלְכִין דֶּרֶךְ מְבוֹי זוֹ לְהָדְיָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים הָאַחֵר שֶׁכְּנֶגְדּוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ שָׁם רְשׁוּת הָרַבִּים גַּם עַל הַמְּבוֹי: י (כח) אֲפִלּוּ הֵם קוֹצִים וְכוּ׳. דְּכָל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, קַיְמָא לַן דְּאֵינָהּ חוֹלֶקֶת רְשׁוּת לְעַצְמָהּ, וּבָטֵל לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים: (כט) וְאִם הוּא גָּבוֹהַּ שְׁלֹשָׁה וְכוּ׳. דְּאָז אֵין רַבִּים יְכוֹלִין לִדְרֹס עָלָיו מִצַּד גָּבְהוֹ, נַפְקָא מִכְּלָל רְשׁוּת הָרַבִּים, וְלִכְלַל רְשׁוּת הַיָּחִיד לֹא בָּא עַד גָּבְהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְנָתְנוּ עָלָיו חֲכָמִים שָׁם כַּרְמְלִית שֶׁהוּא רְשׁוּת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (מ) הַגְּרָ״א: (מ) כֵּן הוּא לְפִי מַה שֶׁהִגִּיהַ הַגְּרָ״א, וְכֵן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו) כָּתַב לְהַדְיָא דְּכֵן הוּא דַּעַת הָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק ג א) שֶׁהוֹבִיא בְּהָרֹב הַמַּגִּיד (פי״ד ה״א): (מא) כֵּן מוּכָח בַּפּוֹסְקִים: (מב) הַגְּרָ״א. וּמְצָאתִי כֵּן לְהַדְיָא בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א עַל עֵרוּבִין וְהָרִיטְבָּ״א שָׁם בְּדַף ו׳ (ע״ב) וְהַמְאִירִי בְּשִׁבָּת (ו.) דַּאֲפִלּוּ אִם הוּא רָחָב רַק עֶשֶׂר אַמּוֹת גַּם כֵּן רְשׁוּת הָרַבִּים הוּא, כֵּיוָן שְׁאָרְכּוֹ לְאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן כָּתַב בְּהַגָּהוֹת אֲשֶׁרִ״י פֶּרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין (סי׳ ח), אֶלָּא שֶׁהֵם ,פֵּרְשׁוּ בְּדִבְרֵיהֶן כְּשִׁנֵּי רָאשֵׁי הַמְּבוֹי מְפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים - וְעוֹבְרִין דֶּרֶךְ שָׁם מִזֶּה לָזֶה: ט (נ) לְבוּשׁ (סעיף ט): (נא) הַגְּרָ״א בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (עירובין ו: ד״ה וכיון), וְכֵן כָּתַב הָרַא״שׁ (פ״א עירובין סי׳ ח): (נב) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה שלש עשרה):

[א] ליקוטי דברי הרב: ראה בליקוטי דברי הרב לביה״ל ד״ה י״ג אמות. [ב] בשו״ע הרב (סי״ב) פסק וז״ל: מבואות הרחבים ט״ז אמה אפילו שמתקצרים בקצתן ואין בהם ט״ז אמה הרי הן רה״ר וכו׳, לפיכך מבואות המפולשים לרה״ר מב׳ ראשיהם וארכן לאורך רה״ר אע״פ שאין ברחבן ט״ז אמה הרי הם רה״ר גמורה וכו׳. אבל אם ארכן מפולש לרוחב רה״ר אינן רה״ר. וי״א שאינן רה״ר אלא אם כן רחבים י״ג אמה ושליש (ואז הם רה״ר אפילו הם מפולשים לרוחב רה״ר) (עיין בציונים שם). [ג] ובשו״ע הרב הביא בסתמא דכה״ג הוי רה״ר כנ״ל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

תִּשְׁעָה בִּכְלָל, אִם הוּא רָחָב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, הֲוֵי כַּרְמְלִית, (ל) וְאִם אֵינוֹ רָחָב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, הֲוֵי מָקוֹם פָּטוֹר. [מ]וְאִם הוּא גְּבוֹהַּ (לא) תִּשְׁעָה טְפָחִים (לב) [נ]מְצַמְצְמִים (י) (לג) וְרַבִּים מְכַתְּפִים עָלָיו, הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים (לד) אֲפִלּוּ אֵינוֹ רָחָב אַרְבָּעָה. [ס]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (לה) דְּהוּא הַדִּין לְגָבוֹהַּ מִתִּשְׁעָה וְעַד עֲשָׂרָה וְרַבִּים מְכַתְּפִים עָלָיו, (לו) הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים אֲפִלּוּ אֵינוֹ רָחָב אַרְבָּעָה. [ע]וּמֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה, (לז) אִם הוּא רָחָב אַרְבָּעָה הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְאִם לָאו, הֲוֵי מָקוֹם פָּטוֹר, אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ בּוֹ מָקוֹם (לח) כְּדֵי לָחֹק לְהַשְׁלִימוֹ לְאַרְבָּעָה: **יא** [פ]גַּמָּא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אִם (לט) אֵינָהּ עֲמֻקָּה שָׁלֹשׁ הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים. מִשָּׁלֹשׁ (מ) עַד עֲשָׂרָה, אִם רְחָבָהּ אַרְבָּעָה הֲוֵי כַּרְמְלִית, וְאִם לָאו, הֲוֵי מָקוֹם פָּטוֹר. וְאִם הִיא (מא) עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה, הֲוֵי (יח) רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהוּא (מב) שֶׁתְּהֵא רְחָבָהּ אַרְבָּעָה: **יב** [צ]רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינָהּ תּוֹפֶסֶת (מג) אֶלָּא עַד עֲשָׂרָה, אֲבָל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה (מד) הֲוֵי מָקוֹם פָּטוֹר: **יג** [ק]חוֹרִים שֶׁבְּכָתְלֵי (מה) כְּלַפֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים, אִם הֵם גְּבוֹהִים (מו) לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה אֵינָם כִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶלָּא נִדּוֹנִים

מ שם ח' (ע"א).
נ רמב"ם בְּפֶרֶק י"ד (ה"ח). ס הרא"ש שם (שבת פ"א סי' ט"ו) וְכֵן כָּתַב הַשְּׁוּרֵי. ע שם בְּגְמָרָא ד' (ע"ב). פ שם וּכְרִבְּא וְכֵן כָּתַב הָרא"ש שם (סי' ט"ו). צ מִשְׁנָה שם ק' (ע"א). וּבְגְמָרָא ד' (ע"א) כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שם. ק שם ד' (ע"ב) וּכְרִבְּא.

בַּאֵר הֵיטֵב

י (י) **וְרַבִּים.** אֲבָל כְּשֶׁאֵין מְכַתְּפִים עָלָיו, אַף עַל גַּב דְּרָאוּי לְכַתֵּף עָלָיו, לֹא הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים. בֵּית יוֹסֵף: **יא** (יח) **רְשׁוּת הַיָּחִיד.** וַאֲפִלּוּ הִיא מְלֵאָה מַיִם, וְהוּא הַדִּין דְּבָרִים שֶׁאָדָם מְסַתֵּפֵל וְרוֹאֶה בְּתוֹכָהּ וְנִרְאִין הַמְּחִיצוֹת, אֲבָל מְלֵאָה פֵּרוֹת אֵינָן רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּאֵין הַמְּחִיצוֹת נִכָּרוֹת, וַאֲפִלּוּ דְּעָתוֹ לְפָנּוֹתָן. וְרַשְׁבָּ"א (עבוה"ק שער ג סי' א) כָּתַב, דְּוַקָּא בִּמְלֵאוֹת טָבָל שֶׁאֵין יְכוֹל לְטַלְטְלָן. מַגִּיד מִשְׁנֶה (שבת פ"ד הכ"ג). וְעַיֵּן סִימָן שע"ב סָעִיף י"ו וְסוֹף סִימָן שנ"ו דְּדַוְקָא בּוֹר הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, אֲבָל יָם הֲוֵי כַּרְמְלִית כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ סָעִיף י"ד:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְעַצְמוֹ, וְאָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְלִרְשׁוּת הָרַבִּים: **יא** (לט) **אֵינָהּ עֲמֻקָּה שָׁלֹשׁ.** אַף עַל גַּב דִּרְחָבָה כַּמָּה טְפָחִים: (מ) **עַד עֲשָׂרָה.** [ב]וַאֲפִלּוּ הָיוּ רַבִּים מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ (מא) בַּגַּמָּא, הֲהִיא תַּשְׁמִישׁ עַל יְדֵי הַדְּחָק הוּא וְלֹא שְׁמִיהּ תַּשְׁמִישׁ [גְּמָרָא (שבת ח.)]: (מא) **עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה.** וַאֲפִלּוּ (מב) מְלֵאָה מַיִם אוֹ שֶׁאָר דְּבָרִים שֶׁאָדָם מְסַתֵּפֵל בָּהֶם וְרוֹאֶה מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַמְּחִיצוֹת. אֲבָל אִם (מג) מְלֵאָה פֵּרוֹת, לֹא הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד כֵּיוָן דְּאֵין הַמְּחִיצוֹת נִכָּרוֹת, וַאֲפִלּוּ (מד) דַּעְתּוֹ לְפָנּוֹתָן, וּפָטוּר הַזּוֹרֵק לְתוֹכוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים [וּמִכָּל מָקוֹם (מה) אִסּוּרָא יֵשׁ בָּזֶה, כֵּיוָן דְּהַפֵּרוֹת הוּא דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לִטֹּל מִשָּׁם בְּשַׁבָּת, לֹא נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי הַבּוֹר מִשְּׁמוֹ]. [ג]וּלְרַשְׁבָּ"א (עבוה"ק שער ג סי' א), דַּוְקָא פֵּרוֹת טְבָלִים אוֹ שְׁאָר דָּבָר שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל, (מו) מִכָּשֵׁל הַמְּחִיצוֹת: (מב) **שֶׁתְּהֵא רְחָבָהּ אַרְבָּעָה.** וְאִם לָאו, הֲוֵי מָקוֹם פָּטוֹר, וַאֲפִלּוּ עֲמֻקָּה עֲשָׂרִים אַמָּה [אַלְיָה רַבָּה (ס"ק יט)]: **יב** (מג) **אֵינָהּ עַד עֲשָׂרָה.** וְעַל כֵּן (מז) הַזּוֹרֵק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דְּבֵלָה שְׁמָנָה וְנִדְבַּק בְּכֹתֶל לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה חַיָּב, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה פָּטוּר: (מד) **הֲוֵי מָקוֹם פָּטוֹר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ שָׁם כַּרְמְלִית (מה) אֵין חַל עַל הָאֲוִיר שֶׁלְּמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. אָמְנָם אִם נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְרֹאשׁוֹ כְּלִי שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה, (מו) אַף עַל גַּב שֶׁתַּחְתֶּיהָ רְשׁוּת הָרַבִּים, מִכָּל מָקוֹם הַכְּלִי הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד: **יג** (מה) **כְּלַפֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאֵינָם עוֹבְרִים כְּלַפֵּי פְּנִים, דְּאִם עוֹבְרִים פְּנִים דִּינָם כְּחוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ד': (מו) **לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה.** דְּלְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה אֲפִלּוּ הֵם רְחָבִים אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה נֶחְשָׁבִים כְּקַרְקַע רְשׁוּת הָרַבִּים, וְכַנַּ"ל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

י (נג) רַמְבַּ"ם (פי"ד ה"ז) וְטוּר בְּסוֹף הַסִּימָן: (לד) רַשְׁ"י (ח. ד"ה תשעה): (לה) פֶּשׁוּט: (לו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) בְּשֵׁם הָרַאֲב"ד שֶׁהוֹכִיא בְּבֵית יוֹסֵף (הובא גם בחי' רשב"א שבת ח. ד"ה עמוד, ובהרב המגיד שם). וְהַנָּה בְּאַלְיָה רַבָּה (ס"ק סז) כָּתַב דְּרָאוּי לָחוּשׁ לְהָרַמְבַּ"ם (שם ה"ח) דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁרָאוּי לְכַתֵּף, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א בְּבֵית יוֹסֵף, אֲבָל מִדִּבְרֵי הַגְּרַ"א מֻשְׁמָע דְּהוּא מְצַדֵּד כְּפִשְׁטָא דְּלִשְׁנָא דִּגְמָרָא דְּדַוְקָא כְּשֶׁמְּכַתְּפִין, וּבְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"י) מְצַדֵּד דְּגַם דַּעַת הָרַמְבַּ"ם כְּהָרַאֲב"ד, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּלִכְאֹרָה הַשְׁמִיט הַמְחַבֵּר סִבְרָא זוֹ לְגַמְרֵי: (לז) פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ח): (לח) רַשְׁבָּ"א (ת. ד"ה עמוד) וּכְדַעַת רַמְבַּ"ם (פי"ד ה"ח) וְרַשְׁ"י (ת. ד"ה מכתפין), דְּלֹא כְּהָרַאֲב"ד, וְכֵן הַסְּכִים הַגְּרַ"א: (לט) אַלְיָה רַבָּה (ס"ק יז), דְּהָרַבָּה חוֹלְקִין, הֲלֹא הַמָּה רַשְׁ"י (שם) וְהָרַמְבַּ"ם (שם) וְהָרַשְׁבָּ"א (שם) וְהָרַ"ן (שבת ג. ד"ה אמר) וּמְאִירִי (שבת ח. ד"ה יש) וְהַכֹּל בּוֹ: (מ) **כֵּן פֵּרֵשׁ הַמְאַסֵּף מְרְדְּכַי** (סק"ט). **וְאַף דְּהַמַּגֵּן אַבְרָהָם** (סק"ט) **פֵּרֵשׁ בְּגוון חור שֶׁכְּתָב הַמַּשְׁלִישׁ מִצַּד רְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמִבְּקָנִים רָחָב אַרְבָּעָה וּמִבַּחוּץ לֹא הָיָה בּוֹ רָחָב אַרְבָּעָה, לֹא הֶעְתִּקְתִּי, דְּהִקְשׁוּ עָלָיו הָאַחֲרוֹנִים כַּמָּה קַשְׁיוֹת, אֶחָד דְּהַמְחַבֵּר בְּעַמּוּד מְיֻרָּר, וְעוֹד דְּבְחוֹר יֵשׁ כַּמָּה רָאשׁוֹנִים דְּסוֹבְרִין שֶׁלֹּא כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת** (שבת ז: ד"ה והלכה) **בָּזֶה אֶלָּא דִּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה בְּחוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד הַמְסֻלָּשִׁין לֹא בְּעֵינַן אַרְבָּעָה, וּבְלֹא הָכִי אֲפִלּוּ לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת דְּלֵית חִיּוּבָא בָּזֶה מִשּׁוּם דְּלֹא הֲוֵי אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, עַל כָּל פָּנִים אִסּוּרָא יֵשׁ בָּזֶה כְּדַאֲיתָא בַּשּׁוּר** סִימָן שמ"ח דְּהַיְכָא דְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מִמָּקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ אִסּוּרָא בָּזֶה, וּבְעֵינָנוּ הֲלֹא שֵׁם רְשׁוּת הַיָּחִיד עַל זֶה דְּהֲוֵי חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהוּכַן בִּדְבָרֵי הַמְחַבֵּר מִשְׁמַע דַּאֲתָא לְאוֹרוֹיֵי בֵּיהּ הַהֵיכָא לְכִתְחִלָּה כְּשֶׁאֵר מָקוֹם שֶׁכְּפִשְׁיטָן דְּהָוֵי **פָּטוֹר** (מה) **הֵינוּ אֲפִלּוּ עֲמֻקָּה הַגְּמָא תִּשְׁעָה, וְלֹא דְּמֵי לְעַמּוּד גָּבוֹהַּ תִּשְׁעָה דְּהָוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים, דְּהָתָם בְּגֹבַהּ נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְבָנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים,** מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעָמֹק עַל יְדֵי הַדְּחָק הוּא: (מג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (מג) **וְדַוְקָא מְלֵאָה, אֲבָל אִם מָלֵא שָׁם מֵאֶתְמוֹל מִצַּד פֵּרוֹת לֹא נִתְבַּטֵּל הַבּוֹר מִשְּׁמוּרוֹ עַל יְדֵי זֶה** [תּוֹסְפוֹת (שבת ק. ד"ה פירות) לְחַד תַּרְוַיְצָא]: (מד) כֵּן הוּא דַּעַת הָרַבְּה רִאשׁוֹנִים, הֲלֹא הֵם הָרַמְבַּ"ם (עיין מגיד משנה פי"ד הכ"ב) וְהָרַמְבַּ"ן (שבת ק.) וְהָרִיטְבָּ"א (עיובין עט. ד"ה רב הונא) וְהָרַב הַמַּגִּיד (שם) וְהַמְּאִירִי (ק. ד"ה בור): (מה) פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"י) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (ק. ד"ה פירות). וּמִצְּדָד שָׁם מִתְּחִלָּה דְּאִם בְּטֵלוֹ לְעוֹלָם הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים בְּמָקוֹם זֶה, וְאֵין לוֹ רְאָיָה לָזֶה מֵהַתּוֹסָפוֹת, דְּאֵף דִּלְעֵנַיִן לְחַיְבֵי מִשּׁוּם רְשׁוּת הַיָּחִיד אָמְרִינַן דִּכְבָר נִסְתַּלֵּק שָׁם מֵחִיצָה מִפְּנֵי כֵּיוָן שֶׁאֵין מִנְּבֹר, אֲפִשָׁר דִּלְעֵנַיִן אִסּוּרָא דְּרַבָּנָן אָמְרִינַן דִּכְטוּלוֹ לֹא מְהַנֵּי, דְּבָטְלָה דַּעְתּוֹ אֲצֶל כָּל אָדָם וְאִסּוּר לְטַלְטֵל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְמָקוֹם הַזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א סָבְרָא זוֹ. אָכֵן בְּלֹאו הָכִי חוֹרֵי אַחַר קְנֵי מִדְּבָרָיו וּמִסְתַּפֵּק דִּדְלְמָא כְּרִמְלִית הוּא אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאֵין נָפָה לְהִלּוֹחַ אוֹ מָקוֹם פָּטוֹר, עַיֵּן שָׁם: (מו) **אֲבָל שְׁאָרֵי פֵּרוֹת אֲפִלּוּ בְּטֵלוֹ בְּפֵרוּשׁ לֹא מְהַנֵּי, דְּבָטְלָה דַּעְתּוֹ אֲצֶל כָּל אָדָם: י"ב** (מז) גְּמָרָא (שבת ק.). **וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּלִכְתְּחִלָּה יֵשׁ אִסּוּרָא בָּזֶה מִכָּל גַּוָּנֵי,** דִּדְלְמָא יִפֹּל עַל הָאָרֶץ: (מח) **וְנִקְּטָא מִנָּה לְאִם הוֹלַךְ בָּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים עַל הַקּוֹרָה הַתָּקוּעַ מִכֹּתֶל לְכֹתֶל וְחַצָּיו בְּיָדוֹ:** (מט) חַיַּי אָדָם (כלל סט דין יב), וְכֵן כָּתְבוּ הַגְּרַ"א בְּבַאוּרוֹ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סי"ג) הביא ב' הדעות ולא הכריע (ועיין לקמן סי' שסא ס"א ובמשנ"ב סק"א). **ב]** ובשו"ע הרב (סט"ו) כתב דכיון שהיא מלאה מים, הרי היא כרמלית מדרבנן (וראה להלן ס"ק מח). **ג]** ובשו"ע הרב (סט"ו) הביא בסתמא כדעה ראשונה.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah